Maa- ja metsätalousministeriö NEUVOSTORAPORTTI MMM2015-00713

RO Fallenius Sanna-Helena(MMM) 16.09.2015

Asia
Epävirallinen maatalousministerikokous 13.-15.9.2015

Kokous
Epävirallinen maatalousministerikokous 13.09.2015 - 15.09.2015

Maatalousministereiden epävirallinen kokous Luxembourgissa keskittyi maatalouden vaikean markkinatilanteen ja komission esittämän kriisipaketin läpikäymiseen. Komissio tarkensi ehdottamansa paketin sisältöä ennen kokousta ja komissaari Hogan kertoi ministereille lisää paketin yksityiskohdista.

Komission toimenpidepaketin kokonaissummasta, 500 miljoonasta, suoraan ja kohdennettuun tukeen jäsenmaille jaetaan 420 miljoonaa. Komissio jakoi kokouksen alussa jäsenmaille tiedon siitä, mikä olisi kunkin jäsenmaan osuus tästä summasta. Suomen osuus on 8,99 miljoonaa euroa. Raportin liitteestä selviävät eri jäsenmaiden tukiosuudet. Komissio ei vielä vahvistanut mahdollisuutta kansallisen lisäosan maksuun.

Komissio lupasi joustavuutta kohdennetun tuen toimeenpanoon jäsenmaissa. Lisäksi komissio antaa joustavuutta ennakoiden maksuun, sallimalla suorien tukien ennakkojen maksun ennen paikalla tapahtuvien tarkastusten loppumista. Komissio myös vahvistaa markkinoiden vakautusvälineitä ja avaa esimerkiksi uuden yksityisen varastoinnin tuen järjestelmän rasvattomalle maitojauheelle, sianlihalle ja juustolle. Komission tukipaketista ohjataan myös varoja ruoka-apuun, jolla voidaan lievittää vaikeaa pakolaistilannetta. Komissio antaa toimenpidepakettiin liittyviä delegoituja ja toimeenpanoasetuksia pikaisella aikataululla. Ne astuvat kiireellisinä voimaan jo ennen parlamentin ja neuvoston tarkasteluaikaa.

Useat jäsenmaat tukivat komission ehdotusta, vaikka harva oli tyytyväinen saamansa kirjekuoreen. Jäsenmaat korostivat joustavuuden tärkeyttä. Muutama maa nosti esiin vielä interventiohinnan noston vaihtoehtona kohdennetuille tuille.

Neuvosto tarkastelee toimenpidepaketin vaikutuksia ja toimivuutta marraskuun kokouksessaan.

Epävirallisen maatalousministerikokouksen aihe vaihtui viime hetkellä. Alun perin aiheeksi oli suunniteltu ilmastoälykästä maataloutta, mutta nyt ministerit keskustelivat maataloustuotteiden vaikeasta markkinatilanteesta ja komission antamasta toimenpidepaketista.

Puheenjohtajamaa Luxemburgin ministeri Etgen avasi epävirallisen ministerikokouksen toteamalla, että maatalouden erityiskomitea on saanut komissiolta yksityiskohtaisempaa tietoa komission esittämästä toimenpidepaketista. Pj pyysi Euroopan tuottajajärjestöjen ja osuuskuntien yhteenliittymältä, Euroopan nuorilta tuottajilta ja Euroopan parlamentin maatalousvaliokunnan puheenjohtajalta puheenvuoroa ennen komissaari Hoganin puheenvuoroa.

Copan puhenjohtaja korosti viennin merkitystä ja ilmaisi pettymyksensä, että toimenpidepaketti ei sisällä vientitukia. Hänen mukaansa tarvitaan myös pidemmän aikavälin toimia ja elintarvikeketjun parempaa tasapainoa. Cocegan puheenjohtaja peräänkuulutti osuuskuntien vahvistamista ja viennin merkitystä. Hän kiinnitti myös huomiota elintarvikeketjun toimivuuteen. Nuorten tuottajien puheenjohtaja korosti, että nuoria tuottajia pitäisi priorisoida tukijaossa. Euroopan parlamentin maatalousvaliokunnan puheenjohtaja Siekierski piti tärkeänä nopeita ja tehokkaita toimia. Hän kannatti myös vientitukea ja suoraa kohdennettua tukea tuottajille.

Komissaari Hogan tarkensi vielä komission kriisipaketin yksityiskohtia ja vastasi jäsenmaiden huoliin. Hän kertoi komission kuunnelleen jäsenmaita tarkalla korvalla. Komissio onkin yrittänyt tuoda mahdollisimman kattavan ja toimivan paketin sektorille ja vastata kriisiin nopeasti. Markkinatoimenpiteitä on vahvistettu entisestään. Uudet yksityisen varastoinnin tukiohjelmat ovat huomattavasti aikaisempia laajempia. Esimerkiksi sianlihan osalta yksityisen varastoinnin tuki koskee laajempaa ruhonosien valikoimaa. Komissaari korosti myös uusien markkinoiden löytämisen tärkeyttä ja totesi komissaari Andriukaitisin tekevän töitä erilaisten kaupan esteiden (SPS) purkamiseksi Venäjän markkinoille.

Komissio pyrkii vastaamaan viljelijöitä kohdanneeseen kassakriisiin kansallisilla kirjekuorilla. Kokonaisuudessaan kansallisille kirjekuorille varataan 420 miljoonaa euroa. Jakoperusteina ovat maidontuotannon määrän putoaminen ja maitokiintiöt, Venäjän asettaman tuontikiellon vaikutukset, hintojen lasku ja kuivuus. Jakoperusteissa painotetaan reilua jakoa ja eniten kriisistä kärsineitä sektoreita ja maita. Komissaarin mukaan kaikki jäsenmaat saavat nyt enemmän tukea kuin 2009 kriisissä. Kansallisen lisäosaa ja *de miminis* -tuen nostoa komissio joutuu vielä harkitsemaan, mutta on valmis kuuntelemaan jäsenmaiden mielipiteitä.. Tukiennakoiden maksuun on luvassa konkreettista joustoa. Suoria tukia voi nyt maksaa 70 % ennakkoon, kun hallinnolliset tarkastukset on tehty.

Komissaari viittasi myös toimenpidepaketin humanitääriseen osaan. Hänen mukaansa ministerit eivät voi sivuuttaa tätä humanitääristä haastetta ja tukea on kohdennettava myös heikompiosaisille. Pidemmän aikavälin toimista komissaari mainitsi elintarvikeketjun kehittämisen ja viljelijän neuvotteluvoiman parantamisen. Komission asettama korkean tason työryhmä pohtii myös erilaisten markkinainstrumenttien, kuten futuurien käyttöä viljelijöiden markkinatilanteen vakauttajana. Komissaarin mukaan toimenpidepaketin toimeenpano on tehtävä nopeasti ja komissio esittääkin jo tällä viikolla delegoituja asetuksia ja toimeenpanoasetuksia, jotka astuvat voimaan kiireellisinä. Komissaari toivoi ministereiltä tukea paketille.

Komissaarin vastauksen jälkeen käytiin keskustelukierros, jossa kaikki jäsenmaat, Luxemburgia lukuun ottamatta, käyttivät puheenvuoron.

Suurin osa jäsenmaista antoi tukensa komission paketille, vaikka moni ei ollut tyytyväinen oman maansa kohdennetun tuen kirjekuoreen. Monen maan mielestä saatu tuki ei kata läheskään kaikkia menetyksiä. AT:n mukaan koko paketti ei ole tasapainossa eikä riittävä. Sen mukaan paketilla ei ole välttämättä minkäänlaista vaikutusta markkinoihin. PL:n mukaan kuivuudesta kärsineille mailla voisi antaa erillistä tukea kriisipaketin päälle. Usea maa, kuten LV ja EE, totesi komission tehtävän olleen erittäin haastava ja siihen nähden lopputulos on hyvä. Nopeat lyhyen ajan toimet nähtiin erittäin tärkeinä tässä vaikeassa tilanteessa. SE:n mielestä rahat pitäisi saada mahdollisimman pian käyttöön.

Jakoperusteen reiluus oli tärkeä monelle jäsenmaalle. Osa jäsenmaista korosti yksinkertaista ja objektiivista perustaa. IT:n mielestä kuivuus ei ole kovin hyvä jakoperuste. FI:n mielestä hintojen vertaaminen Euroopan keskihintaan ei ole kovin hyvä peruste, sillä se ei huomioi eri maiden erilaisia tuotantokustannuksia. GR:n ja CY:n mielestä pitäisi laajemmin huomioida eri sektorit. Vuoden 2009 kriisin jakoperusteet olivat paremmat.

Jäsenmaille kohdennetun tuen joustava käyttö nousi esiin monessa puheenvuorossa. DE esimerkiksi haluaisi käyttää sitä apuna viljelijöiden lainoittamisessa. BE haluaisi käyttää tukea pilottihankkeisiin.

LT, FI, SI, PT ja EE pitivät tärkeänä sallia jäsenmaille kansallisten lisäosien käyttö. Muutama maa, kuten NL, DK ja SE eivät halunneet kansallisia lisäosia vaan korostivat sisämarkkinoiden toimivuutta. *De minimis* -tuen ylärajan nostoa kannatti IT ja EE.

AT, DE, ES, IE, CZ, FI, HR ja BU korostivat kuinka tärkeää on sallia joustavuutta ennakoiden maksuun. Muuten ennakoista ei ole ollenkaan hyötyä. DE pyysi myös mahdollisuutta maksaa lopullinen tuki, jo tarkastuksen läpikäyneille viljelijöille, vaikka kaikkien tuensaajien tarkastukset eivät olisikaan vielä päättyneet. BU pyysi mahdollisuutta maksaa kaikkia tukia hieman aikaisemmin, mikäli kaikki tarkastukset on saatu päätökseen. IE ymmärsi, että komissio ottaa tietoisen riskin ennakkomaksujen sallimisella jo ennen paikalla tapahtuvien tarkastuksien päättymistä. FI pyysi komissiota toimimaan nopeasti, jotta maksajavirastoilla on voimassa oleva oikeusperusta ennakoiden maksulle.

DK suhtautui positiivisesti sianlihan yksityisen varastoinnin tukeen, mutta kaipasi vielä tuotevalikoiman laajennusta sivutuotteisiin ja rasvaan. Myös IE, UK, NL ja ES kannattivat sianlihan yksityisen varastoinnin tukea. DK:n mukaan on myös tärkeää, että varastointi voidaan lopettaa kesken kauden, mikäli markkinoilla on kysyntää. DE oli sitä mieltä, että yksityisen varastoinnin tuki sianlihalle ja maitojauheelle olisi voinut olla vielä houkuttelevampi. HU kannatti juuston yksityisen varastoinnin tuen avaamista. LT ja EE mielestä juuston yksityisen varastoinnin tuessa määriteltäessä kansallisia kiintiöitä olisi pitänyt käyttää Venäjän vientiä kriteerinä. GR:n mielestä juuston tuki pitäisi koskea vain nimisuojattuja juustoja. IT:n mielestä juuston järjestelmä ei ole riittävä. FR:n mielestä yksityisen varastoinnin tukeen ei välttämättä ole tarpeeksi rahaa, sillä kohdennettuun tukeen jäsenmaille kuluu suurin osa tukipaketista. BE:n mielestä varastointituki ei ole ratkaisu sianlihasektorin ongelmiin vaan tarvitaan rakenteellisia uudistuksia.

Interventiohinnan nosto nousi myös monen valtuuskunnan puheessa. AT, BE, ES, PT ja FR korostivat, että interventiohintojen nosto olisi ollut ainoa tehokas ja nopea keino kriisin lieventämiseksi. PL:n ja SK:n mukaan interventiohintoja olisi nostettava. BE:n mukaan interventio olisi parempi maidon kohdalla kuin yksityisen varastoinnin tuki. Tosin interventiota ei kaivannut esimerkiksi DK. Myös LT oli sitä mieltä, että yksityisen varastoinnin tuki on parempi kuin interventio. IE:n mielestä yksityisen varastoinnin tuen taso nousee merkittävästi ja järjestelmä paranee huomattavasti, mutta toivottavasti rahat riittävät järjestelmän tehokkaaseen käyttöön. IE, LV ja FR kuitenkin painottivat, että interventio on otettava käyttöön, mikäli tämä kriisipaketti ei helpota markkinoiden tilannetta.

Vienti ja sen esteiden purkaminen korostui monen jäsenmaan puheenvuorossa. IE ei yleensä kannata menekinedistämistä verovaroin, mutta nyt viennin tarve on niin suuri, että maa kannattaa menekinedistämistä kolmansiin maihin. Myös FR, PT ja ES näkivät menekinedistämistoimet tärkeinä.

SK nosti puheenvuorossaan esiin jonkunlaisen määrän hallintajärjestelmän, mikäli kriisi pahentuu. Myös FR peräänkuulutti parempia markkinoiden vakautustoimia ja ylituotannon vetämistä pois markkinoilta. Suuri maidontuottajamaa Uusi-Seelanti on myös tehnyt markkinoita vakauttavia toimia ja hinnat ovat lähteneet hienoiseen nousuun. DK ja muutama muu maa eivät kaivanneet kiintiöitä takaisin.

IE nosti esiin myös futuurien ja muiden hintainstrumenttien käytön.

Moni maa, kuten DE, oli sitä mieltä, että kriisipaketin humanitäärinen osa olisi kohdennettava ruoka-apuun kriisialueille. IE totesi, että tuen kanavointi YK:n alaisen maailman ruokaohjelman (WFP) olisi hyvä. SE korosti, että maiden olisi tehtävä pakolaiskriisissä vielä enemmän. Muutama maa, kuten PL, suhtautui tähän osaan paketista skeptisesti.

Elintarvikeketjun kehittäminen ja viljelijän neuvotteluaseman parantaminen mainittiin useassa puheenvuorossa. Pidemmän aikavälin rakenteelliset toimet ovat tärkeitä. SE korosti CAP:n yksinkertaistamista. BE ja PT pyysivät, että komissio asettaisi korkean tason ryhmän mahdollisimman pian, jotta ryhmältä saataisiin pian tuloksia.

DE muistutti, että epävirallisen neuvoston alkuperäinen aihe ilmastoälykäs maatalous on myös tärkeä ja sitä ei sovi unohtaa.

Komissaari Hogan korosti, että komissio on tullut paljon vastaan jäsenmaita ja esimerkiksi muuttanut valvontasääntöjä merkittävästi. On vaikeaa pitää kaikkia tyytyväisinä. Komissio myös tarjoaa kaiken joustavuuden tuen toimeenpanossa. Myös markkinatoimenpiteitä parannetaan ja mm. rasvattoman maitojauheen tukitasoa nostetaan 100 %:lla. Komission mielestä kassakriisiä helpottava osuus ja markkinatoimenpiteet ovat tasapainossa. Työ paketin toimeenpanemiseksi alkaa torstaina asiantuntijaryhmissä ja komiteoissa. Tarkoituksena on implementoida toimia jo lokakuun puolessa välissä. Tukitoimia seurataan ja kehitetään ja komissio palaa asiaan, mikäli tilanne vaikeutuu.

Suomen ministeri pyysi lopuksi vielä tarkennusta komissaarilta kansallisista tukiosuuksista. FI korosti kuinka tärkeää olisi sallia kansalliset lisäosat kohdennettuun tukeen. Komissaari totesi, että lisäosien sallimista pyysi vain muutama maa ja toisaalta vastusti muutama, joten komissio vielä pohtii niiden ottamista mukaan pakettiin. IE:n ministeri huomautti, että ymmärtää kansallisten lisäosien tarpeellisuuden mutta se, että jäsenmaa ei nyt ottanut asiaan kantaa ei tarkoita sitä, ettei se olisi asiasta kiinnostunut.

FR pyysi, että neuvoston ja komission on palattava marraskuun neuvostossa tähän aiheeseen ja arvioitava kuinka hyvin paketti on toiminut. Mikäli toimet eivät ole toimineet, pitää tehdä johtopäätöksiä.

PJ päätti keskustelun toteamalla, että suurin osa valtuuskunnista antoi tukensa komission toimenpidepaketille. Pj korosti vielä, että jäsenmaat kaipaavat joustavuutta tukipaketin toimeenpanossa. Neuvosto palaa asiaan marraskuun kokouksessa.

Suomen edustajat

Ministeri Tiilikainen, erityisavustaja Kataja, osastopäällikkö Artjoki, maatalousneuvos Valonen, ylitarkastaja Fallenius (MMM)

Asiakirjat

Puheenjohtajamaan laatima tausta-asiakirja ”Responding to the situation in Agricultural sectors”

Liitteet

Viite

Asiasanat	jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalouden erityiskomitea, maatalous- ja kalastusneuvosto, yhteinen maatalouspolitiikka, jaosto kalastus (EU 17)
Hoitaa	**MMM**
Tiedoksi	ALR, EUE, EVIRA, MAVI, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, YM